

Toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2024-26

Helsingin tuomiokirkkoseurakunnan
seurakuntaneuvosto 21.08.2023 § 105
101/02.00.01/2023

Esittelijä Kirkkoherra, Helsingin tuomiokirkkoseurakunta Heltelä Marja

Päätösehdotus

Seurakuntaneuvosto hyväksyy seurakunnan toiminta- ja taloussuunnitelman vuosille 2024–2026 ja lähettää seurakuntayhtymään

1. seurakunnan sanallisen toimintasuunnitelman, jonka sanamuodot valmisteluvaliokunta viimeistelee seurakuntaneuvoston kokouksessa käydyin keskustelun mukaisesti,
2. selvityksen alijäämän kattamisesta (sekä siihen liittyvät kaksi liitettä)
3. selvityksen säästöjen sekä testamentti- ja lahjoitusvarojen käytöstä vuosille 2024–2026.

Käsittely

Päätös

1. Esityksen mukaan.
2. Esityksen mukaan. Valmisteluvaliokunta teki teknisen korjauksen luovutettujen tilojen listaukseen.
3. Esityksen mukaan.

Päätöshistoria

Selostus

Seurakunnan tulee toimittaa 25.8.2023 mennessä seurakuntayhtymälle toiminta- ja taloussuunnitelma 2024—2026.

Työalojen ja alueiden sanalliset toimintasuunnitelmat on hyväksytty seurakuntaneuvoston kokouksessa 13.6.2023. Koko seurakunnan toimintasuunnitelma on liitteenä.

Suunnittelukaudella erityisen tärkeää on seurakunnan toimintaedellytysten turvaaminen sekä Toivon yhteisöjen hengellisen elämän vahvistaminen.

Kolme konkreettista tavoitetta vuodelle 2023 ovat

1. Vanhan kirkon profilointi vuoden 2023 lopulla valmistuvan selvityksen mukaisesti.
2. Keväästä 2023 alkaen valmistellun, nuorten aikuisten itse suunnitteleman projektin toteuttaminen.
3. Varainhankintayksikön perustaminen, sidosryhmien kartoittaminen ja toiminnan käynnistäminen yhteistyössä lähiseurakuntien ja yhteisten kumppaneiden kanssa.

Koska seurakunnan laatima talousarvio on yli neljä prosenttia alijäämäinen, sen kattamisesta on tehtävä erillinen selvitys. Seurakunnan kirkkoherra on laatinut seuraavan selvityksen:

Taloustilanne

Uusi sisäisten vuokrien malli on murtanut Tuomiokirkkoseurakunnan taloudellisen pohjan. Todella merkittävä muutos oli tilamäärärahasta luopuminen vuoden 2023 alusta. Tuomiokirkkoseurakunnan tilamääräraha vuodelle 2022 oli 1,4 milj. €.

Tilamäärärahan poistumista seurakuntayhtymä kompensoi nostamalla vuoden 2023 alusta Tuomiokirkkoseurakunnan erityislisän 2,3 %:iin (aiemmin 2,1 %). Vuodelle 2024 seurakunta sai tasapainotusmäärärahaa 153 295 € ja tasapainotuslisämäärärahaa 480 362 €. Nämä toimet eivät kompensoi kuilua, joka on syntynyt.

Tuomiokirkkoseurakunta on laatinut vuodelle 2024 talousarvion, joka on 173 670 euroa alijäämäinen. Sisäiset tilavuokrat nousivat edellisestä vuodesta 149 101 €:lla.

Seurakunnalla ei ole enää säästöjä ja vuoden 2023 alijäämä huomioiden seurakunnalla on yhteensä 304 863 € katettavaa. Näköpiirissä on, että vuoteen 2026 mennessä alijäämä tulee kasvamaan noin 600 000 euroon.

Sisäisten vuokrien määräytymisperusteista vuoden 2022 tammikuussa päätettäessä oli selvää, että Tuomiokirkkoseurakunnan osalta uusi määrärahajako tulee merkittävästi vähentämään toimintaan jäävää määrärahaa, koska seurakunnalla on suurella käyttöasteella toimivat historialliset kirkot.

Kattaakseen alijäämää seurakunta panostaa toimintatuottojen lisäämiseen, mm. vierailijamaksuihin ja tilavuokriin. Toisaalta vuonna 2022 seurakuntayhtymän tilaaman talouskonsulttien raportin mukaan tuottopotentiaalin arvioiminen on erittäin haastavaa, sen näkee vain kokeilemalla. Seurakunnassa on suunnitteilla vierailijamaksun käytön laajentaminen entisestään.

Testamenttivaroilla katetaan toimintaa vuosittain noin 120 000 €:lla (139 560 € vuonna 2024). Näin käytettynä varat riittävät vuoteen 2027.

Toimitilat

Tuomiokirkkoseurakunta on vuosien myötä luopunut toimitiloistaan seuraavasti:

- 2006 Ruoholahden seurakuntakoti
- 2008 Agricolan kirkko (perustettiin Agricola-projekti, jonka yksi kumppani Tuomiokirkkoseurakunta on, seurakunta maksaa tilavuokran kirkkosalista, yhteiset palvelut kirkon muista tiloista, seurakunta vastaa ylläpidosta ja toiminnoista)
- 2010 Meritullin toimistotilat (2.krs)
- 2011 Johanneksen kirkko
- 2011 Korkeavuorenkadun kaksi seurakuntasalia ja toimistotilat
- 2012 Meritullin seurakuntasali ja kerhotilat (4.kerros)
- 2013 Korkeavuorenkadun kerhotilat
- 2017 Ruoholahden kappeli
- 2022 Bulevardin tiloista yli 400 neliötä

Tuomiokirkkoseurakunnalla on keskustaseurakuntien yhdistymisen (v. 1999) vuoksi monta historiallista kirkkoa (Tuomiokirkko, Vanha kirkko, Suomenlinnan kirkko ja) sekä Hyvän toivon kappeli Jätkäsaarella, jossa asuu noin 14 000 henkeä (20 000 vuonna 2030). Vanhojen kirkkojen ylläpito ja korjaukset ovat kustannukseltaan kalliita. Tuomiokirkkoseurakunnassa on 30 000 jäsentä kolmen neliökilometrin alueella. Paikallisseurakunta pärjäisi vähemmillä kirkkoilla, mutta kirkot palvelevatkin koko pääkaupunkiseutua ja Suomea.

Jos seurakunnan on alijäämän kattamiseksi luovuttava kirkosta, se luopuu seuraavaksi Suomenlinnan kirkosta. Saarella asuu noin 400 seurakunnan jäsentä.

Seurakunnan mahdollisiin tuleviin tilaratkaisuihin vaikuttavat myös seurakuntayhtymän ratkaisut Agricolan kirkon ja Meritullin osalta. Meritullissa seurakunnalla on musiikkisali, jossa harjoittelevat suuret kuorot (noin 500 laulajaa viikossa).

Seurakuntayhtymä saa vuosittain valtiolta (kirkkohallituksen kautta) tukea historiallisten rakennusten ylläpitoon. Seurakunta on kysynyt, miten tämä tuki on jaettu seurakuntien kesken. Vastaus on ollut, että saadusta valtionosuudesta ei pysty erottelemaan väestökirjanpitoon, hautausmaihin ja historiallisiin rakennuksiin kuuluvia osuuksia, sillä korvaus tulee seurakuntayhtymälle erittelemättömänä yhtenä korvauksena. Tuomiokirkkoseurakunta edellyttää valtionosuuden tarkempaa erittelyä seurakuntayhtymän sisällä.

Toiminta

Tuomiokirkkoseurakunnan alueella olevien kirkkojen ja tilojen käyttöaste on merkittävän suuri, kirkkoja käyttävät helsinkiläiset, pääkaupunkiseutulaiset ja muualta maasta tulevat.

Seuraavassa on ote kirkkohallituksen tilastosta 01-12.2022.

Osallistumisia/jäsen:

	Tmksrk	Hgin hpk	Koko maa
Toiminta yht.	31,9	2,7	2,8
Jumalanpalvelukset	27,1	0,7	0,7
Kohtaamiset	0,9	0,2	0,3

Seurakunta on valtiollisten jumalanpalvelusten sekä yliopiston, puolustusvoimain, järjestöjen ja muiden erityisjumalanpalvelusten asiantuntija ja käytännön osaaja. Tuomiokirkko on koko hiippakunnan pääkirkko. Helsingin ydinkeskustan kirkot ovat Suomen kysytyimpiä vihki-, konsertti- ja tapahtumakirkkoja.

Tuomiokirkkoseurakunnan alueella on vilkkaimpaan aikaan yli 100 000 henkilön päiväväestö (työssäkäyvät, opiskelijat, ostoksia tekevät) sekä samansuuruinen iltäväestö (ravintolat, konsertit, elokuvat). Seurakunnan alueella on päärautatieasema, linja-autoasemat, satamat, yliopisto, ministeriöt jne., joten ydinkeskustan seurakunnalliset tapahtumat ovat helposti tavoitettavissa.

Talouden kiristyessä Tuomiokirkkoseurakunta on syksystä 2022 lähtien vähentänyt kirkkojen aukioloja ja rajoittanut uusien tilavarauksien vastaanottamista. Nämä toimenpiteet eivät tue seurakuntayhtymän strategiaa, jonka mukaan kirkon ovet tulisivat olla auki. Eivätkä nämä toimenpiteet myöskään ole helsinkiläisten etu, sillä keskustassa

käydessään he haluavat tulla konserttiin tai laulamaan mm. Kauneimpia joululauluja (joita seurakunnassa viime jouluna oli 28 kpl.).

Henkilöstö

Henkilöstöä supistettiin vuosina 2015-2018 toimintakulttuurin muutoksen myötä ja henkilöstö on siitä lähtien ollut keskustaseurakunnan vastuisiin ja toiminnan volyyymiin nähden minimissään.

Seuraava taulukko on kirkkohallituksen tilastoista, 01-12.2022:

Henkilöstörakenne / työalan osuus:

	Tmksrk	Hgin hpk	Koko maa
Seurakuntapapisto	17,3 %	19,1 %	15,7 %
Kirkkomuusikot	7 %	7,8 %	6,3 %
Diakoniatyöntekijät	6,1 %	10,0 %	12,6 %
Nuorisotyöntekijät	4,8 %	7,6 %	9,6 %
Varhaiskasvatuksen	2,7 %	16,4 %	19,4 %
Muut srk-työntek.	6,9 %	9,0 %	2,9 %
Hallinto ja toimisto	11,7 %	8,7 %	9,6 %
Kiinteistö ja suntiot	43,6 %	21,1 %	16,4%

Seurakunnassa suntioiden osuus henkilökunnasta on todella suuri kirkkojemme toimintavolyymin vuoksi. Vastaavasti seurakunnassa ei ole varaa lapsityöhön, mikä on väärin oman seurakunnan lapsiperheitä kohtaan. He ovat eriarvoisessa asemassa verrattuna Helsingin muiden seurakuntien lapsiperheisiin. Myös nuoriso- ja diakoniatyötä tehdään jo minimiresurssein.

Seurakuntayhtymän omat tilastot kertovat, että Tuomiokirkkoseurakunnan kanttorit soittavat 48 % kaikista Helsingissä toimitettavista vihkimisistä/avioliiton siunaamisista. Lisäksi he vastaavat kymmenistä erityisjumalanpalveluksista vuosittain. Vuonna 2023 seurakunta joutui kuitenkin vähentämään kanttorikuntaa kuudesta viiteen. Siksi kesältä 2024 seurakunta suunnitteli vähentävänsä myös vihkiaikoja, mutta kirkkoherrainkokouksessa päätettiin, että seurakunnat yhteisesti kustantavat toisen kesäkanttorin (seurakunnassa on joka kesä ollut jo yksi kesäkanttori).

Papistoa on myös viime vuosina vähennetty neljällä hengellä, vaikka toiminnan volyyymi ei ole vähentynyt.

Suntiokuntaa voidaan vähentää siinä tapauksessa, jos kirkkoja/tiloja suljetaan, eikä tilaisuuksia/toimituksia oteta keskustan tiloihin. Suntioiden toimenkuvaan ei kuulu kahvinkeitto tai emännöinti, vaan he palvelevat tilaisuuksissa, joissa väki tarvitsee opastusta (äänentoisto, valot jne.) sekä vastaavat tilojen ylläpidosta. Sisäisiä kokouskahvitusta tms. ei seurakunnassa ole ollut yli kymmeneen vuoteen. Jos seurakunnan tilat varannut / vieraileva taho tarvitsee kahvitusta tai muuta tarjoilua, he järjestävät sen itse tai ostavat cateringilta.

Seurakunnan toiminnan volyyymi vaatii myös hallintoon omat tekijänsä, mm. tilavaraussihteerin (noin 18 000 tilavarausta vuodessa).

Henkilöstömäärä on nyt minimissään verrattuna toimintaan. Talouskonsulttien raportin mukaan suuresta tavoittavasta toiminnasta huolimatta Tuomiokirkkoseurakunnassa ei ole merkittävästi enemmän työvoimaa kuin muissa Helsingin seurakunnissa:

	Henkilöstökulut / jäsen	Henkilöstökulut / alueella asuva
Tuomiokirkkoseurakunta	100,0	51,2
Muut Hgin seurakunnat	94,1	49,9

Henkilöstökulut, jotka Tuomiokirkkoseurakunnassa menevät esim. suntiohin, voidaan muissa seurakunnissa käyttää oman seurakunnan jäseniin kohdistuvaan toimintaan.

Kokonaisuudessaan kaikesta seurakunnassa tehtävästä työstä 2/3 kohdistuu muihin kuin oman seurakunnan jäseniin.

Piispantarkastuksen pöytäkirjan maininnat

Helsingin seurakuntayhtymään suoritettiin syksyllä 2022 piispantarkastus, jonka pöytäkirjassa todetaan:

”Rohkeasti yhdessä -prosessin yhteydessä seurakuntayhtymässä on täsmennetty seurakuntien ja yksiköiden kehysbudjetoimia. YKN:n on syytä huomioida tilanteet, jossa paikallisseurakunta tekee tai antaa tilaa kokonaiskirkon tai hiippakunnan toiminnoille sekä valtakunnallisille organisaatioille ja järjestöille. Näitä ovat esim. pappisvihkimykset, valtakunnalliset jumalanpalvelukset, valtioneuvoston, yliopiston tai valtakunnallisten järjestöjen tilaisuudet, yliopiston ja oppilaitosten opetustoiminta. On kohtuutonta, jos paikallisseurakunta joutuu taloussyistä pohtimaan, antaako tiloja tällaisille toiminnoille. YKN:n on syytä pohtia, onko tällaisille toiminnoille varattava erillinen resurssi.” s. 28

Tuomiokirkkoseurakunnan taloudellisen ahdingon vuoksi seurakunnan ulkopuolisten tahojen järjestämistä tilaisuuksista peritään tilavuokra. Tämä koskee myös mm. Helsingin hiippakuntaa, kirkkohallitusta, piispoja, yliopistoa ja myös seurakuntayhtymää sekä Helsingin muita seurakuntia. Nämä tahot ovat ymmärrettävästi ymmällään tilanteesta.

Jokainen tapahtuma tarkoittaa henkilöstökuluja seurakunnalle. Ulkopuolisen tilaisuuden järjestäjälle tulee avata ovet, näyttää laitteiden toiminta ja kertoa tilasta. Jos tilaisuus on suuri ja avoin (kuten usein on), tulee suntion olla paikalla turvallisuussyistä. Tilaisuuden jälkeen tila tulee siivota. Nyt näistä kuluista vastaa paikallisseurakunta kehysmäärärahastaan.

Jumalanpalveluksista, hartauksista ja kirkollisista toimituksista ei peritä tilavuokraa.

Piispantarkastuksen pöytäkirja päättyi viiteen toimenpiteeseen, joita yhteiseltä kirkkoneuvostolta pyydettiin. Toimenpide nro 4 kuuluu seuraavasti:

”Yhteisen kirkkoneuvoston on arvioitava, kuinka resursseja jaettaessa ei pakoteta tosiasiallisesti liian lyhytnäköisesti seurakuntia luopumaan kirkoistaan sekä huomioidaan tilaresursseja jaettaessa eri kirkkotilojen kulttuuriset, alueelliset ja historialliset merkitykset. Tässä yhteydessä on myös syytä miettiä, kuinka resurssoidaan niitä seurakuntia, joiden tiloja käytetään kokonaiskirkon, pääkaupungin ja hiippakunnan kannalta olennaisten tehtävien ylläpitämiseen.” s. 29

Tuomiokirkkoseurakunta tulee mielellään omalta osaltaan kertomaan yhteiselle kirkkoneuvostolle työstä, jota se tekee palvellessaan kokonaiskirkon, pääkaupungin ja hiippakunnan kannalta olennaisia tehtäviä.

Toiminnan ja talouden osavuosikatsaus

Toiminnan ja talouden osavuosikatsaus 1/2023 oli asiana yhteisen kirkkoneuvoston kokouksessa 15.6.2023. Kirkkoherrat saivat sen loppukesästä myös tiedokseen.

Osavuosikatsauksen sivulla 20 sanotaan seuraavaa:

”Rohkeasti yhdessä -ohjelman yksi talouteen liittyvä tavoite oli rahavarojen pysyminen vähintään 100 milj. eurossa. Vuoden 2022 tilinpäätöksessä rahavarojen määrä oli 190,0 milj. euroa. Tammi-huhtikuussa 2023 rahoituslaskelman mukainen rahavarojen muutos ilman sijoitusten laskennallisia arvonmuutoksia oli +12,4 milj. euroa. Rahavarojen määrä huhtikuun lopussa oli 202,4 milj. euroa.”

Tuomiokirkkoseurakunta pitää tärkeänä, että rahavaroja käytetään viisaasti siten, että seurakunnilla olisi mahdollisuus lähtökohtaisesti taata jäsenilleen tasapuolista hengellistä palvelua ja toimintaa riippumatta siitä, missä päin Helsinkiä he asuvat.

Alijäämän kattaminen

Seurakunta ei pysty kattamaan vuoden 2024 aikana syntyvää 173 670 euron eikä vuoden 2023 aikana syntyvää 131 193 euron alijäämää seuraavan kolmen vuoden aikana.

Näköpiirissä on, että vuoteen 2026 mennessä alijäämä kasvaa noin 600 000 euroon, jollei seurakunnan sisäisten vuokrien määrää kevennetä tai seurakunnan saamaa kehysmäärärahaa kasvateta.

Tuomiokirkkoseurakunta pyrkii aktiivisesti kasvattamaan toimintatuottojaan, mutta ne eivät riitä alijäämän kattamiseen.

Tuomiokirkkoseurakunta edellyttää valtionosuuden tarkempaa erittelyä seurakuntayhtymän sisällä, jotta tiedetään historiallisiin rakennuksiin myönnettävän tuen määrä. Tuki tulisi ohjata historiallisten rakennusten ylläpitoon.

Helsingin seurakuntayhtymään suoritetun piispanarkastuksen pöytäkirjassa on yhteiselle kirkkoneuvostolle osoitettu seuraava toimintaohje:

”Yhteisen kirkkoneuvoston on arvioitava, kuinka resursseja jaettaessa ei pakoteta tosiasiallisesti liian lyhytnäköisesti seurakuntia luopumaan kirkoistaan sekä huomioidaan tilaresursseja jaettaessa eri kirkkotilojen kulttuuriset, alueelliset ja historialliset merkitykset. Tässä yhteydessä on myös syytä miettiä, kuinka resursoidaan niitä seurakuntia, joiden tiloja käytetään kokonaiskirkon, pääkaupungin ja hiippakunnan kannalta olennaisten tehtävien ylläpitämiseen.” s. 29

Jos muuta ratkaisua ei löydy, seurakunnalle jää vaihtoehdoksi alijäämän kattamiseen Suomenlinnan kirkosta luopuminen. Tällöin kirkon kulut siirtyvät seurakuntayhtymän vastuiksi.

Lapsivaikutusten arviointi

Kokonaiskirkon, pääkaupungin ja hiippakunnan kannalta olennaisten tehtävien vastuut kuluttavat paljon seurakunnan resursseja, minkä vuoksi Tuomiokirkkoseurakunnassa ei ole osoittaa tarvittavia resursseja lapsi- ja nuorisotyöhön. Siksi seurakunnan lapset ja nuoret ovat eriarvoisessa asemassa verrattuna Helsingin muiden seurakuntien lapsiin ja nuoriin.

Lisätiedot

marja.heltela@evl.fi